

بررسی مطالعات خشکسالی در ایران بر اساس رویکرد مدیریت دانش

امیر فارس‌سیجانی^۱، شهاب عراقی نژاد^۲، حسین رضایی^۳

۱- دانشجوی دکتری رشته مهندسی منابع آب دانشگاه ارومیه

۲- دانشیار گروه مهندسی منابع آب دانشگاه تهران

۳- دانشیار گروه مهندسی منابع آب دانشگاه ارومیه

farsijani_amir@yahoo.com

خلاصه

کشور ایران که در سال‌های اخیر خشکسالی‌های شدیدی را تجربه کرده است، ضرورت انجام مدیریت بهینه منابع آب موجود را بیش از پیش احساس می‌کند. در این مقاله سعی شده است با نگاه از دریچه علم مدیریت دانش به خشکسالی، پژوهش‌های بسیار گذشته در حوزه خشکسالی سامان‌دهی شده و پژوهش‌های آینده به نحو مطلوب هدف گذاری شود. پیوند این دو علم نیازمند ابداع روشی در علم مدیریت دانش است تا مدیریت دانش حوزه خشکسالی ممکن شود؛ بنابراین به حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات نیز ورود شده است تا بستری فراهم شود که پژوهش حاضر قابل توسعه در آینده شده و نتایج تحقیقات انجام شده در حوزه خشکسالی هر چه بیشتر کاربردی شود و پژوهشگران حوزه خشکسالی و مدیران صنعت آب کشور نیز از انجام این پژوهش منتفع گردند. نتایج نشان می‌دهد که در حوزه پژوهشی موضوع پایش خشکسالی به ویژه پایش خشکسالی هواشناسی و همچنین موضوع پهنه‌بندی خشکسالی با استفاده از شاخص‌های زمین آمار در سطح کشور مورد توجه بیشتری قرار گرفته است و کمیت این پژوهش‌ها به قدری است که می‌توان گفت تمام حوضه‌های آبریز کشور را پوشش می‌دهند؛ اما سایر شاخه‌های علم خشکسالی مهجور مانده و نیازمند توجه بیشتری از سوی پژوهشگران است و به طور کلی تعداد پژوهش‌های انجام شده در حوضه‌های آبریز کرخه (کد ۲۲)، دریاچه ارومیه (کد ۳۰)، دریاچه نمک (کد ۴۱)، کویر لوت (کد ۴۶) و کویر مرکزی (کد ۴۷) در مقایسه با سایر حوضه‌های آبریز نسبتاً بیشتر است.

کلمات کلیدی: مدیریت خشکسالی، مدیریت دانش، حوضه‌های آبریز درجه دو، فناوری اطلاعات و ارتباطات

۱. مقدمه

کشور ایران که در سال‌های اخیر خشکسالی‌های شدیدی را تجربه کرده است، ضرورت انجام مدیریت بهینه منابع آب موجود را بیش از پیش احساس می‌کند. مطالعه تحقیقات انجام شده دهه‌های اخیر در مدیریت منابع آب، نشان دهنده توجه بیشتر کشور به تولید علم و ابزار مقتضی در زمینه تخفیف اثرات خشکسالی است. با توجه به این که مطالعات گوناگون و از نظر کمی قابل توجه، در حوضه‌ها و مناطق مختلف ایران در مورد خشکسالی صورت گرفته است، اما جمع‌بندی جامعی از مجموعه مطالعات صورت گرفته وجود ندارد. این در حالی است که پس از صرف هزینه‌های پژوهشی مناسب انتظار می‌رود دانش تولید شده در این زمینه مورد تحلیل مناسبی قرار گیرد به نحوی که نتایج مطالعات قبلی را به طرز شایسته‌ای برای مدیران و پژوهشگران قابل استفاده سازد. اما در عمل بیشتر اوقات شاهد انجام تحقیقات موازی در حوزه‌های مختلف این پدیده هستیم که این پژوهش‌های موازی از چند جهت قابل بررسی است؛ در بعضی از شاخه‌های علم خشکسالی بسیار زیاد تحقیق و پژوهش شده و شاخه‌ها و زمینه‌های دیگر این علم مهجور مانده است و یا در تحقیقات به بعضی از حوضه‌های آبریز کشور توجه بسیار زیادی شده و به بعضی دیگر از حوضه‌های آبریز کشور توجه لازم مبذول داشته نشده است.

علم مدیریت دانش در سازمان‌ها مطرح شده و هدف آن سامان‌دهی دانش افراد سازمان است تا با خروج فیزیکی نیروی انسانی متخصص به هر نحو از سازمان، دانش آن‌ها از سازمان خارج نشود و کماکان در سازمان باقی بماند و قابل استفاده برای سازمان باشد تا سازمان مذکور با خلاء دانشی مواجه نشود. با پیاده‌سازی مدیریت دانش در سازمان سرعت انجام کارها بیشتر و زمان انجام آن کوتاه‌تر می‌شود. علم مدیریت دانش برای دستیابی به این مهم بسته به نوع سازمان و دانشی که باید مدیریت شود، راه‌های گوناگونی را پیش‌روی سازمان‌ها می‌گذارد. [۱، ۲]